

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 25 โรงพยาบาล จำนวนกลุ่มประชากร 532 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน มีวิธีดำเนินการดังนี้

1. คัดเลือกโรงพยาบาลที่ทำการศึกษา โดยคัดเลือกเฉพาะโรงพยาบาลศูนย์ที่หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลดำรงตำแหน่งมานานมากกว่า 1 ปี ได้โรงพยาบาลที่มีคุณสมบัติดังกล่าว จำนวน 15 โรงพยาบาล จึงเลือกโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 15 แห่ง เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1967 อ้างถึงใน ประคอง กรรณสูต, 2538) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 222 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกเฉพาะพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วยมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ได้จำนวนพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 331 คน จึงเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างไว้ศึกษาทั้งหมด เพราะการเพิ่มจำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างมากขึ้น ทำให้โอกาสที่จะเกิดความคลาดเคลื่อนมีน้อยลง (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จะเป็นผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ความทนทานของตนเอง การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลและรายงานภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล

3. คัดเลือกพยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาโดยตรงของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยนำรายชื่อพยาบาลประจำการในแต่ละหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละหอผู้ป่วยมานานมากกว่า 1 ปี ทำการจับฉลาก ได้จำนวนพยาบาลประจำการทั้งหมด 1,133 คน โดยมีสัดส่วนของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย : พยาบาลประจำการ เป็น 1 : 2-4 คน พยาบาลประจำการจะเป็นผู้ประเมินสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาของตน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และกลุ่มตัวอย่างประชากรพยาบาล
หัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาลศูนย์	ประชากร (คน) (หัวหน้าหอผู้ป่วย)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
		หัวหน้าหอผู้ป่วย	พยาบาลประจำการ
1. รพ. สระบุรี	25	25	81
2. รพ. ชลบุรี	27	27	87
3. รพ. เจ้าพระยาอภัยภูเบศร	10	10	30
4. รพ. มหาราชนครราชสีมา	28	28	108
5. รพ. สุรินทร์	19	19	57
6. รพ. บุรีรัมย์	14	14	55
7. รพ. ขอนแก่น	18	18	59
8. รพ. อุตรธานี	23	23	79
9. รพ. สรรพสิทธิประสงค์	27	27	87
10. รพ. พุทธชินราช พิษณุโลก	28	28	93
11. รพ. อุดรดิตถ์	25	25	82
12. รพ. เข็ยงรายประชาชนนครราชสีมา	19	19	69
13. รพ. ลำปาง	30	30	104
14. รพ. มหาราช นครศรีธรรมราช	23	23	90
15. รพ. ยะลา	15	15	52
รวม	331	331	1,133

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับพยาบาลประจำการ เกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย มี 3 ชุด

ชุดที่ 1 แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพ และการได้รับการอบรมด้านการบริหาร โดยมีทั้งให้เลือกตอบและเป็นคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยนำแบบสอบถามวัดความทนทานของอัมเรศน์ ชาวสวนกล้วย (2534) มาใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวคิดของ Kobasa and Maddi (1977) เพื่อนำไปวัดความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และมีค่าความเที่ยง 0.71 แต่ผู้วิจัยนำเครื่องมือนี้มาใช้ในกลุ่มประชากรที่เป็นพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เนื่องจากเป็นการวัดลักษณะทางบุคลิกภาพของบุคคลไม่ว่าบุคคลนั้นจะปฏิบัติงานในตำแหน่งใด ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้ได้ และเนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาแล้วว่า เป็นแบบวัดที่มีความครอบคลุมในเนื้อหาที่ต้องการจะศึกษา แบบสอบถามทั้งหมดมี 48 ข้อ ประกอบด้วย

ความยืดหยุ่น	จำนวน 16 ข้อ (ข้อที่ 1-18)
ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์	จำนวน 15 ข้อ (ข้อที่ 19-35)
ความท้าทาย	จำนวน 17 ข้อ (ข้อที่ 36-48)

ลักษณะข้อคำถามของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีทั้งข้อความทางบวกและทางลบ ซึ่งข้อความทางบวก ประกอบด้วย ข้อ 1, 5, 6, 13, 16, 22, 23, 24, 28, 29, 36 และ 41 รวมทั้งหมด 12 ข้อ นอกนั้นเป็นข้อความทางลบทั้งหมด

การตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อนั้น กำหนดให้ผู้ตอบ เลือกตอบได้เพียงข้อเดียวโดยการเลือกตอบ ลักษณะของแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามเป็นมาตราประเมินค่า มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

กรณีเป็นข้อคำถามทางบวก

5	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
4	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก	ให้	4	คะแนน
3	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวปานกลาง	ให้	3	คะแนน
2	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อย	ให้	2	คะแนน
1	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว	ให้	1	คะแนน

กรณีเป็นข้อคำถามทางลบ

5	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
4	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก	ให้	2	คะแนน
3	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวปานกลาง	ให้	3	คะแนน
2	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อย	ให้	4	คะแนน
1	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว	ให้	5	คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อความ มีเกณฑ์การคิดคะแนนของการมีลักษณะความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยความทนทาน ดังนี้ (Best, 1970)

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>ระดับความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย</u>
4.50 - 5.00	สูงมาก
3.50 - 4.49	สูง
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ต่ำ
1.00 - 1.49	ต่ำที่สุด

ชุดที่ 2 แบบสอบถามการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของพยาบาลประจำการที่สร้างขึ้นโดยรัตนาลี อวานิช (2539) โดยใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีโครงสร้างของ Kanter (1977) เนื่องจากแนวคิดของ Kanter ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่เสริมสร้าง

ความสามารถให้แก่บุคคล ซึ่งสามารถนำมาอธิบายสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล ได้ชัดเจนและครอบคลุม ประกอบด้วยข้อคำถาม 42 ข้อ เป็นข้อความทางบวกทั้งหมด แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ

1. การได้รับอำนาจ จำนวน 27 ข้อ ได้แก่
 - 1.1 การได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน 14 ข้อ (ข้อที่ 1-14)
 - 1.2 การได้รับข้อมูลข่าวสาร 7 ข้อ (ข้อที่ 15-21)
 - 1.3 การได้รับทรัพยากร 6 ข้อ (ข้อที่ 22-27)
2. การได้รับโอกาส จำนวน 15 ข้อ ได้แก่
 - 2.1 การได้รับความก้าวหน้าในการทำงาน 7 ข้อ (ข้อ 28-34)
 - 2.2 การได้รับการส่งเสริมให้เพิ่มพูนความสามารถและทักษะ 4 ข้อ (ข้อ 35-38)
 - 2.3 การได้รับการยกย่องชมเชยและรางวัลในการปฏิบัติงาน 4 ข้อ (ข้อ 39-42)

ลักษณะของแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถามเป็นมาตรประเมินค่า มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
4	หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก	ให้ 4 คะแนน
3	หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
2	หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อย	ให้ 2 คะแนน
1	หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อความ ใช้เกณฑ์การคิดคะแนน โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยของการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ ดังนี้ (Best, 1970)

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>ระดับการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน</u>
4.50 - 5.00	สูงมาก
3.50 - 4.49	สูง
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ต่ำ
1.00 - 1.49	ต่ำที่สุด

ชุดที่ 3 แบบสอบถามภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ตามการรับรู้ของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบประเมินภาวะผู้นำสุขภาพดีด้วยหน้าของสาธารณสุขอำเภอโดย พนิดา ดามาพงศ์ (2534) โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำของ Bass เป็นกรอบแนวคิด ประกอบด้วยข้อคำถามทั้งหมด 51 ข้อ เป็นข้อความทางบวกทั้งหมด ซึ่งการแสดงภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
 - 1.1 การสร้างบารมี จำนวน 13 ข้อ (ข้อที่ 1-13)
 - 1.2 การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล จำนวน 9 ข้อ (ข้อที่ 14-22)
 - 1.3 การกระตุ้นปัญญา จำนวน 11 ข้อ (ข้อที่ 23-33)
2. ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน
 - 2.1 การเสริมแรงทางบวกอย่างเหมาะสม จำนวน 10 ข้อ (ข้อที่ 34-43)
 - 2.2 การเสริมแรงทางลบอย่างเหมาะสม จำนวน 8 ข้อ (ข้อที่ 44-51)

ลักษณะของแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อคำถามเป็นมาตราประเมินค่ามี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
4	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก	ให้ 4 คะแนน
3	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
2	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อย	ให้ 2 คะแนน
1	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อความ มีเกณฑ์การคิดคะแนนของการแสดงพฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยภาวะผู้นำ ดังนี้ (Best, 1970)

คะแนนเฉลี่ย	ระดับภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล
4.50 – 5.00	สูงมาก
3.50 - 4.49	สูง
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ต่ำ
1.00 – 1.49	ต่ำที่สุด

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับพยาบาลประจำการ มี 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 สอบถามสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรับรู้ของพยาบาลประจำการ โดยนำมาจากการศึกษาวิเคราะห์ตัวประกอบสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ของจันทร์เพ็ญ พาหงษ์ (2538) เนื่องจากตัวประกอบสมรรถนะที่วิเคราะห์ได้ มีความครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพการณ์ขององค์การพยาบาลในปัจจุบัน ประกอบด้วยข้อคำถาม 107 ข้อ เป็นข้อความทางบวกทั้งหมด แบ่งเป็นสมรรถนะจำนวน 7 สมรรถนะ ได้แก่

ด้านภาวะผู้นำ	จำนวน 27 ข้อ (ข้อที่ 1-27)
ด้านการอำนวยความสะดวกและการจัดระบบงาน	จำนวน 26 ข้อ (ข้อที่ 28-53)
ด้านการวางแผน	จำนวน 14 ข้อ (ข้อที่ 54-67)
ด้านการควบคุม	จำนวน 9 ข้อ (ข้อที่ 68-76)
ด้านวิชาการ	จำนวน 12 ข้อ (ข้อที่ 77-88)
ด้านการตลาด	จำนวน 8 ข้อ (ข้อที่ 89-96)
ด้านการปฏิบัติการพยาบาล	จำนวน 11 ข้อ (ข้อที่ 97-107)

ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราประเมินค่า มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
4	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวมาก	ให้	4 คะแนน
3	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวปานกลาง	ให้	3 คะแนน
2	หมายถึง	ท่านเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวน้อย	ให้	2 คะแนน
1	หมายถึง	ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว	ให้	1 คะแนน

ค่าคะแนนที่ได้รับจากพยาบาลประจำการ 2-4 ท่าน ซึ่งประเมินสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยของตนในหอผู้ป่วยเดียวกัน นำมาหาค่าเฉลี่ย และคิดเป็นค่าคะแนนสมรรถนะ 1 ค่า

การแปลคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากข้อความ มีเกณฑ์การคิดคะแนนของการแสดงสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยนำคะแนนเฉลี่ยของแต่ละหอผู้ป่วยรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย ใช้หลักการแปลผลค่าเฉลี่ยในการให้ความหมายคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะ ดังนี้ (Best, 1970)

<u>คะแนนเฉลี่ย</u>	<u>ระดับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย</u>
4.50 – 5.00	สูงมาก
3.50 - 4.49	สูง
2.50 - 3.49	ปานกลาง
1.50 - 2.49	ต่ำ
1.00 – 1.49	ต่ำที่สุด

คุณภาพของแบบสอบถาม

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาและความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Content Validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขในขั้นแรก แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการบริหารการพยาบาล ทั้งในสถาบันการศึกษาและในสถาบันบริการการพยาบาล จำนวน 10 ท่าน (ดังรายนามในภาคผนวก) ตรวจสอบด้านเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และพิจารณาสำนวนภาษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข โดยถือเกณฑ์ความเห็นสอดคล้อง และการยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 80 นำมาพิจารณาปรับปรุงแบบสอบถาม ปรากฏว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันทุกข้อ และยอมรับแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงขึ้น โดยเสนอให้ปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้ในคำถามบางข้อ และให้ตัดข้อความบางข้อที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกันในแต่ละชุดออก ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้ โดยเครื่องมือที่ปรับปรุงแล้วถือว่ามีความตรง

2. การหาความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ทดลองใช้กับประชากร ซึ่งเป็นพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 30 คน และพยาบาลประจำการ 30 คน ในฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลเลิดสิน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 174) ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the

Social Science) แล้วนำค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคที่ได้มาพิจารณาปรับข้อคำถามของแบบสอบถามโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง ค่าความเที่ยงดังแสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความทนทาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ
ในงาน ภาวะผู้นำ และสมรรถนะ

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง
<u>ฉบับที่ 1</u> โดยรวม	0.97
แบบสอบถามความทนทาน	0.79
- ความยึดมั่น	0.67
- ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์	0.55
- ความท้าทาย	0.55
แบบสอบถามการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน	0.94
- การได้รับอำนาจ	0.89
- การได้รับโอกาส	0.92
แบบสอบถามภาวะผู้นำ	0.97
- ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	0.96
- ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน	0.91
<u>ฉบับที่ 2</u> แบบสอบถามสมรรถนะ โดยรวม	0.98
- ด้านภาวะผู้นำ	0.95
- ด้านการอำนวยความสะดวกและการจัดระบบงาน	0.96
- ด้านการวางแผน	0.96
- ด้านการควบคุม	0.92
- ด้านวิชาการ	0.92
- ด้านการตลาด	0.89
- ด้านการปฏิบัติการพยาบาล	0.94

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการกองโรงพยาบาลภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากผู้อำนวยการกองโรงพยาบาลภูมิภาค ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศูนย์ 15 แห่ง พร้อมตัวอย่างแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ
3. ส่งหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำการวิจัยครั้งนี้
4. การจัดทำทะเบียนกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยขอรายชื่อหอผู้ป่วยและรายนามพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยแห่งนั้นจากโรงพยาบาลศูนย์ จำนวน 15 แห่ง แล้วจัดทำทะเบียนโดยให้รหัสซึ่งประกอบด้วยตัวเลข 5 ตำแหน่ง ตำแหน่งที่ 1 และ 2 หมายถึง อันดับของแต่ละโรงพยาบาล ตำแหน่งที่ 3 และ 4 หมายถึง อันดับของแต่ละหอผู้ป่วย และตำแหน่งสุดท้าย หมายถึง ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เลข 0 แทนพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เลข 1, 2, 3 และ 4 แทนพยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาโดยตรงของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยคนที่ 1 ถึง 4 เขียนเลขรหัสแทนชื่อผู้ตอบแบบสอบถามลงในแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ลงเลขรหัสเรียบร้อยแล้วมาพับใส่ซองที่เจ้าหน้าที่ของถึงพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยตำแหน่ง และเจ้าหน้าที่ของโดยระบุชื่อสกุลของพยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาโดยตรงของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย พร้อมกับแนบซองเปล่าติดแสตมป์ เจ้าหน้าที่ของชื่อและที่อยู่ของผู้วิจัยเพื่อส่งกลับทางไปรษณีย์ แล้วจัดส่งแบบสอบถามของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาโดยตรงของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 331 ฉบับ และ 1,133 ฉบับ ตามลำดับ ไปยังหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลในแต่ละโรงพยาบาล เพื่อขอให้ส่งแบบสอบถามต่อไปยังพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามให้ส่งแบบสอบถามที่ได้ตอบเรียบร้อยแล้วกลับทางไปรษณีย์อย่างช้าภายใน 3 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2541 ถึงวันที่ 13 มีนาคม 2541 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนมา 1,276 ฉบับ เป็นของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.01 เป็นของพยาบาลประจำการจำนวน 988 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.20

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับคืนมา ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล รวมทั้งตรวจจำนวนให้ครบตามเกณฑ์ โดยมีเกณฑ์คือ แบบสอบถามแต่ละห่อผู้ป่วยที่สมบูรณ์ จะต้องประกอบด้วย แบบสอบถามของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย 1 ฉบับ และแบบสอบถามของพยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยท่านนั้น จำนวน 2-4 ฉบับ ตัดแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์และไม่ครบตามจำนวนออกไป เหลือแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 1,127 ฉบับ แบ่งเป็นแบบสอบถามของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.08 และแบบสอบถามของพยาบาลประจำการจำนวน 848 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 74.85

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX (Statistical Package for the Social Science X) ในการประมวลผลข้อมูลมีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์การ และการได้รับการอบรมด้านการบริหาร ของหัวหน้าหอผู้ป่วย นำมาแจกแจงในรูปความถี่ คำนวณค่าเป็นร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วย ทั้ง 7 ด้านคือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านการอำนวยความสะดวกและการจัดระบบงาน ด้านการวางแผน ด้านการควบคุม ด้านวิชาการ ด้านการตลาด และด้านการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย 1 ท่านได้รับการประเมินของพยาบาลได้บังคับบัญชา 2-4 ท่าน นำมาหาค่าเฉลี่ยคิดเป็นค่าคะแนน 1 ค่า แล้วนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ข้อมูลลักษณะความทนทานของหัวหน้าหอผู้ป่วย นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ในด้านการได้รับอำนาจ และการได้รับโอกาส นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
5. ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ประกอบด้วย 2 ลักษณะคือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน นำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ลักษณะความทนทาน กับสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

7. ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่หัวหน้าหอผู้ป่วยได้รับจากหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

8. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

9. ตัวทำนายสมรรถนะของหัวหน้าหอผู้ป่วย ใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยมีลำดับขั้นตอนในการคำนวณดังนี้

9.1 คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวพยากรณ์กับตัวพยากรณ์ และตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient, r) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2537: 324)

เมื่อ r เข้าใกล้ 1.00	สูงกว่า 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
	ประมาณ 0.70 – 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
เมื่อ r เข้าใกล้ 0.50	ประมาณ 0.30 – 0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
เมื่อ r เข้าใกล้ 0.00	ประมาณ 0.30 และต่ำกว่า	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ส่วนเครื่องหมาย + หรือ - แสดงถึงลักษณะของความสัมพันธ์ คือ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นบวก หมายความว่า ข้อมูลทั้งสองมีลักษณะตามกัน ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นลบ หมายความว่า ข้อมูลทั้งสองมีลักษณะตรงกันข้ามกัน

9.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

9.3 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์

9.4 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยทดสอบค่ารวม เอฟ (Overall F-test)

9.5 คำนวณค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ (b) ในรูปคะแนนดิบ

9.6 ทดสอบค่า F เพื่อทดสอบว่าค่า b ของตัวพยากรณ์แต่ละตัว จะส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์หรือไม่

9.7 หาค่าคงที่ของสมการพยากรณ์

9.8 สร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมดที่ระดับ .05